

TÉMA MĚSÍCE: Amslerova mřížka a onemocnění sítnice – věkem podmíněná makulární degenerace

Věkem podmíněná makulární degenerace (VPMD) patří k nejzávažnějším onemocněním sítnice a je nejčastější příčinou těžké ztráty zraku až slepoty u starších lidí. Včasná diagnostika je klíčová pro záchranu zraku. Jedním z nástrojů, jak toto onemocnění odhalit, je Amslerova mřížka, kterou si můžete vyzkoušet na protější stránce. O věkem podmíněné makulární degeneraci a možnostech její léčby jsme si povídali s MUDr. Lucií Frantlovou.

Co to Amslerova mřížka je a k čemu slouží?

Amslerova mřížka je jednoduchý a velmi užitečný test, který pomáhá odhalit počínající defekty žluté skvrny (makuly) a problémy centrálního vidění již v počáteční fázi. Slouží především k odhalení onemocnění sítnice, které ovlivňuje centrální vidění jako je například věkem podmíněná makulární degenerace (VPMD) či diabetický makulární edém (DME).

Jak testování pomocí Amslerovy mřížky funguje?

Pomocí této jednoduché pomůcky si lidé mohou pravidelně kontrolovat zrak sami doma, ideálně pravidelně každý týden. Je to opravdu nenáročný test, při kterém se člověk dívá jedním okem na centrální bod mřížky, zatímco druhé oko má zakryté. Pokud jsou linie mřížky zkřivené, rozvlákněné nebo některé části chybí, může to signalizovat onemocnění sítnice. Poté je potřeba se co nejdříve objednat k očnímu lékaři.

Proč je potřeba jednat rychle?

Protože některá oční onemocnění jako je například vlhká forma věkem podmíněné makulární degenerace (VPMD), mohou postupovat skutečně velmi rychle. Bez včasné léčby může dojít k nevratnému poškození centrálního vidění během týdnů, dokonce ale někdy i dnů. Včasná diagnostika umožňuje nasadit účinnou léčbu, která může zastavit nebo zpomalit postup onemocnění, přičemž čím dříve je léčba zahájena, tím větší je šance na zachování zraku.

Co VPMD způsobuje?

Při makulární degeneraci dochází k poškození tzv. žluté skvrny - místa nejostřejšího vidění. Postupně dochází ke zhoršení centrálního vidění, přičemž periferní vidění je

Odborný poradce:

MUDr. Lucie Frantlová

Vedoucí lékař aplikačního a sítnicového centra
Vedoucí lékař ambulantního provozu OCP a sítě MediPort

Zaměřuje se na diagnostiku a léčbu onemocnění sítnice - provádí ošetření sítnice laserem a aplikuje nitrooční injekce s anti-VEGF preparáty. Dále se věnuje diagnostice a léčbě keratokonu (provádí zákroky Corneal Cross-linking), všeobecné komplexní péči, provádí plastické operace očních víček a další chirurgické intervence.

obvykle zachováno. Pro pacienta to znamená, že má určitou možnost orientace v prostoru, rozezná obrysy, ale nepřečte text, nerozezná obličej, nerozezná barvy a všechny tvary vnímají zkresleně a neostře.

Jaké jsou hlavní příznaky VPMD?

Prvními příznaky bývá zhoršení vidění při čtení nebo problémy s rozpoznáváním detailů. Často dochází ke zhoršení vidění za tmy a za šera, zamlženému vidění, barvy ztrácí na své intenzitě, šedým nebo tmavým místům v zorném poli a pokrivenému textu při čtení. Tyto změny mohou být zpočátku nenápadné, protože zdravé oko může kompenzovat vidění postiženého oka, a pacient si tak problém nemusí hned uvědomit. Bohužel i proto k nám často přicházejí pacienti až v pokročilejším stadiu onemocnění

Lze onemocnění nějak předejít?

Bohužel VPMD nelze zcela předejít ani vyléčit. Nicméně, pokud je onemocnění diagnostikováno včas, lze jeho postup zpomalit a někdy i zastavit. Zvláště u lidí starších 50 let je důležité pravidelně podstupovat oční vyšetření, která zahrnují i moderní zobrazovací metody, jako je OCT angiografie, jež dokáže odhalit změny v sítnici dříve, než si pacient začne všimnout příznaků. Zmi-

ňované testování pomocí Amslerovy mřížky je dalším nástrojem, jak si můžete vidění kontrolovat sami doma.

Jaké jsou možnosti léčby VPMD?

U vlhké formy VPMD je nejúčinnější léčbou biologická terapie s použitím anti-VEGF preparátů. Tyto léky se aplikují přímo do oka ve formě nitroočních injekcí. Tato cílená léčba dokáže zastavit nebo výrazně zpomalit progresi onemocnění. Bez léčby by ztráta vidění mohla být velmi rychlá, a pacient by mohl dokonce oslepnout. Suchá forma makulární degenerace se léčí konzervativně, nejčastěji pomocí doplňků stravy s luteinem, které lze zakoupit v lékárnách.

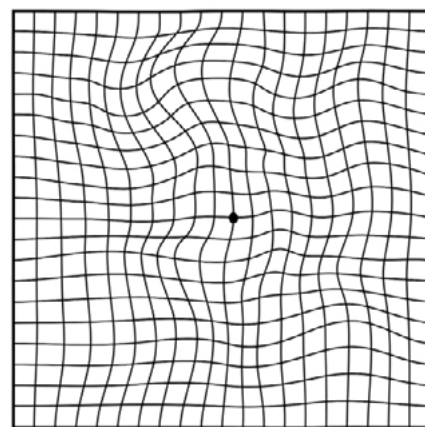
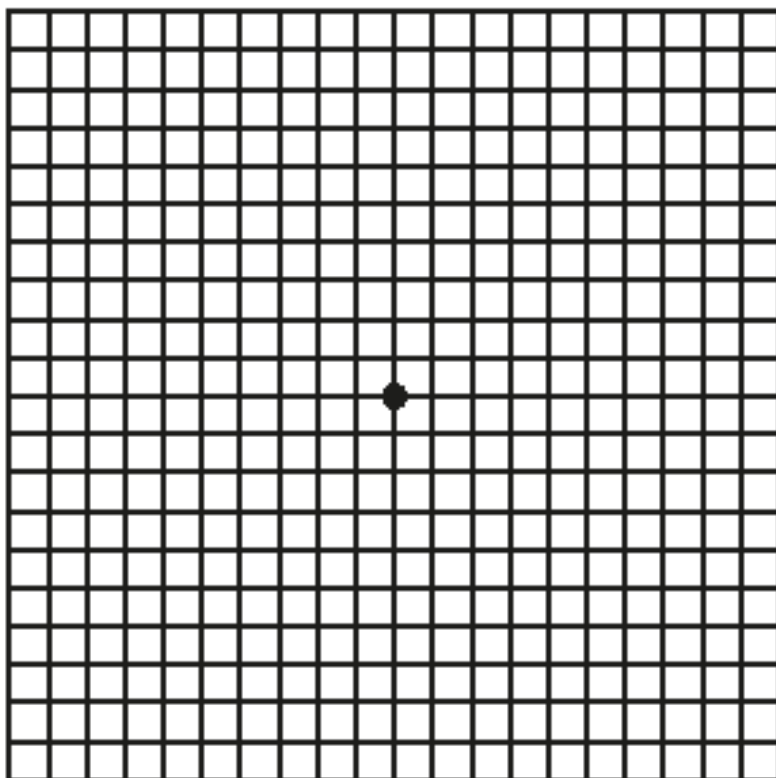
Je léčba VPMD hrazená pojišťovkami?

Anti-VEGF preparáty jsou řazeny mezi tzv. centrovou péči, která je finančně nákladná. Zdravotní pojišťovny je hradí na základě splnění přesně daných kritérií pro toto onemocnění. Naše Oční centrum Praha je jedním ze specializovaných pracovišť v Praze a Středočeském kraji, která mohou biologickou léčbu sítnice plně hrazenou ze zdravotního pojištění poskytovat. Neustále dochází k vývoji modernějších preparátů, které jsou účinnější a zároveň poskytují delší a stabilnější efekt, což může výrazně zlepšit kvalitu života pacientů.

Otestujte si pomocí Amslerovy mřížky, zda vám nehrozí VPMD!

1. Pokud nosíte brýle na čtení, nasad'te si je.
2. Usad'te se v dobře osvětlené místnosti.
3. Mřížku držte ve vzdálenosti cca 30–40 cm od obličeje.
4. Levé oko si zakryjte a zaostřete na bod ve středu.
5. Pozorně si prohlédněte mřížku, ta musí být celá viditelná, pravidelná s rovnoběžnými čarami.
6. Stejný postup zopakujte s pravým okem.

V případě, že při testování pravého či levého oka vidíte nerovnost čar nebo nerovnoběžnost či některou část mřížky nevidíte vůbec, je důvod k vyšetření u očního lékaře pro podezření na VPMD.

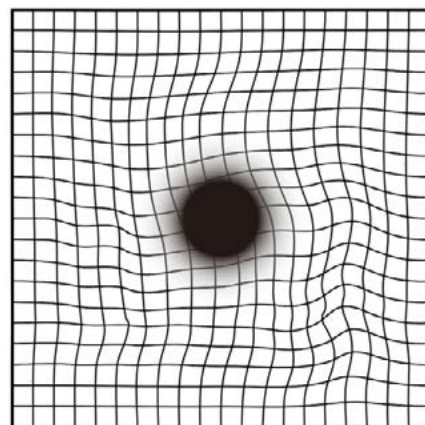

Ukázka, jak může mřížku vidět osoba s VPMD

Ukázky vidění s věkem podmíněnou makulární degenerací

Foto: OCP

Ukázka, jak může mřížku vidět osoba s VPMD